

न०, द्विपायिन् — 2) N. eines Baumes, *Mesua ferrea* (नागकेशर), RATNAM. im ÇKDR.

द्विपत्त s. u. पत्त.

द्विपञ्चमूली (द्वि + पञ्चन् + मूल) f. = दशमूल Suçr. 1, 374, 11. 2, 38, 9. 64, 15. 441, 4.

द्विपञ्चाश (vom folg.) adj. der 52ste MBh. 1. 3. 4. R. 3 in den Unterschr. der Adhājā und Sarga.

द्विपञ्चाशत् (द्वि + पञ्च) f. 52 P. 6, 3, 49. MBh. 1 in der Unterschr. des 152sten Adhājā. — Vgl. द्वापञ्च.

द्विपञ्चाशत्तम (vom vorherg.) adj. der 52ste MBh. 2 in der Unterschr. des Adhājā.

द्विपाय adj. zwei (द्वि) Paṇa werth u. s. w. P. 5, 1, 34, Sch.

द्विपत्तक (द्वि + पत्त) ein best. Knollengewächs, = चाणालकन्द Nigh. Pr.

द्विपथ (द्वि + पथ) 1) n. ein Ort wo zwei Wege zusammenkommen, Kreuzweg H. 986. — 2) f. eine best. Metrum Colebr. Misc. Ess. II, 136 (III, 8). 88.

द्विपद् oder द्विपद, nach P. 6, 2, 197 auch द्वि० (द्वि + पद् oder पाद्) nom. ०पाद्, acc. ०पादम्, dat. ०पदे u. s. w. P. 5, 4, 140. 6, 4, 130. f. द्विपाद् und द्विपदे gaṇa कुम्भपद्यादि zu P. 5, 4, 139. neutr. ०पद् 1) adj. zweifüssig; m. der Zweifüssige, der Mensch; n. sg. das Geschlecht der Zweifüssigen, die Menschen: द्विपद् द्विपुत्रः Ait. Br. 4, 3. ग्रस्मन्-यो द्विपदे चतुष्पदे च पशवे RV. 3, 62, 14. नि द्विपादश्चतुष्पादो अर्थिनो ऽविग्रन्थतयि-ज्ज्वः 8, 27, 12. द्विपच्चतुष्पदस्माकं सर्वमस्त्वनातुरम् 10, 97, 20. 117, 8. 1, 49, 3. AV. 10, 1, 24. 2, 34, 1. VS. 8, 30. 9, 31. इमं मा हिंसोर्द्विपादं पशुम् 13, 47. Çat. Br. 4, 9, 1, 28. 14, 5, 5, 18. य इति ऽस्य द्विपदश्चतुष्पदः Çvetāçv. Up. 4, 13. तेषां बहुपदाः श्रेष्ठाश्चतुष्पादस्ततो द्विपात् Bhāg. P. 3, 29, 30. द्विपादं ब्राह्मणो यथा श्रेष्ठः MBh. 1, 257, 3, 2232. 8382. R. 2, 55, 26. R. Gorr. 1, 57, 21. द्विपादं (!) acc. neutr.: प्रबोधयन्तीरुपसः समतं द्विपाच्चतुष्पाच्चरद्या-पञ्चिवम् RV. 4, 51, 5. VS. 14, 8. — 2) metr. zwei Paḍa zählend: वाक RV. 1, 164, 24. गायत्री Çat. Br. 14, 8, 15, 10. द्विपाद्विराट् Colebr. Misc. Ess. II, 132 (I, 9). m. ein Metrum von zwei Paḍa (so v. a. द्विपदा): द्विपदं कन्दः (acc.) VS. 28, 32. eben so wäre 43 द्विपदा कन्दसा (st. द्विपदा) zu erwarten, wie auch die andere Recension (S. XLII, 8 v. u.) wirklich liest. ०पदी f. ein best. Prākṛit-Metrum Colebr. Misc. Ess. II, 136 (III, 22).

1. द्विपद (द्वि + पद) n. eine Verbindung von zwei Wörtern VS. Prāt. 4, 166.

2. द्विपद (wie eben) 1) adj. zweifüssig; m. das zweifüssige Geschöpf, der Mensch AK. 3, 6, 5, 37. द्विपदस्य पशोरस्य (verächtlich von einem Menschen) Kāthās. 6, 63. द्विपदे ऽपि चतुर्पदा नृदेवपत्निरात्मसाः Praçna-sāra im ÇKDR. न पित्र्यमनुवर्तते मातृकं द्विपदा इति । ध्यातो लोकप्र-वादः R. 3, 22, 32. MBh. 1, 3649. 13, 1713. Mārk. P. 33, 1. ०पति Fürst, König Bhāg. P. 4, 31, 22. — 2) adj. metr. zwei Paḍa zählend; f. eine (sc. ऋच्) eine solche Strophe P. 4, 1, 9. VS. 23, 34. TS. 2, 2, 11, 5. Çat. Br. 2, 3, 4, 31. Ait. Br. 4, 3. द्वौ पादौ द्विपदेत्यते RV. Prāt. 17, 24. 13, 14. 16, 17. Nir. 10, 21. ०पद (wohl ०पदा) ein best. Prākṛit-Metrum, = द्विपदी Colebr. Misc. Ess. II, 136 (III, 22). — 3) adj. binomisch (in der Mathem.) Colebr. Alg. 280. — 4) adj. zwei Wörter enthaltend VS. Prāt. 1, 157. — 5) Bez. best. Zeichen im Thierkreise: मिथुनतुलाघटकन्या द्विपदाख्याश्चापपूर्वभागश्च

Çotistattva im ÇKDR. — 6) f. eine Art Jasmin (wohl eine falsche Form; vgl. द्विपुटी) Nigh. Pr.

द्विपदात्तर (द्वि० + अत्तर) adj. ०रं रथंतरम् N. eines Sāman Ind. St. 3, 220.

द्विपदाभ्यास (द्वि० + अभ्यास) adj. ०से रथंतरम् N. eines Sāman Ind. St. 3, 220.

द्विपदिका (द्वि + पद, पाद) f. 1) wohl der doppelte Betrag: द्विपदिका (= द्वौ पादौ) दण्डितः P. 5, 4, 2, Sch. ०को व्यवसृजति ebend. ०को ददाति = द्वौ द्वौ पादौ ददाति 1, Sch. Vgl. द्विपाद्य. — 2) ein best. Prākṛit-Metrum, = द्विपदी Colebr. Misc. Ess. II, 94, N. — 3) eine best. Singweise Vikr. 51, 5; vgl. S. 514. fg.

द्विपरि s. u. परि.

द्विपर्णी (द्वि + पर्ण) f. wilder Judendorn (वनकोलि) RATNAM. in ÇKDR.

द्विपात्र (द्वि + पात्र) n. sg. (nicht ०त्रो f.) ein Paar Gefässe Vop. 6, 53.

द्विपाद (द्वि + पाद) adj. f. ३ zweifüssig Çat. Br. 6, 8, 2, 5. Hāriv. 9553. R. 5, 17, 30. बहुपादो विशिष्टानि द्विपादानि (.. भूतानि) बहून्यपि ॥ द्विपादानि द्वयान्याहुः पार्थिवानीतराणि च । MBh. 12, 8700. fg. 14, 1138.

द्विपाद्य (von द्वि + पाद) adj. das Doppelte werth u. s. w. P. 5, 1, 34. m. eine doppelte Strafe AK. 2, 8, 1, 27. H. 745. n. nach der v. l. im AK; das Wort ist wohl als adj. (doppelt) zu fassen.

द्विपायिन् (द्वि + पा०) m. Elephant (zweimal trinkend) Hār. 14. R. 3, 30, 26. — Vgl. द्विप.

द्विपास्य (द्विप + आस्य) m. Bein. Gaṇeṣa's (der mit dem Elephantengesicht) Verz. d. B. H. No. 877. Inschr. in Journ. of the Amer. Or. S. 6, 502, Çl. 5.

द्विपुट (द्वि + पुट) 1) adj. f. ३ doppelt zusammengelegt: ०संघाटि Vjutr. 213. — 2) f. ३ eine Art Jasmin Nigh. Pr.

द्विपुरुष s. u. पुरुष.

द्विपृष्ठ (द्वि + पृष्ठ) m. N. pr. des 2ten schwarzen Vāsudeva bei den Gāina H. 693.

द्विप्रतिक (द्वि + प्रति) adj. zwei Kārshāpaṇa werth u. s. w. P. 5, 1, 29, Sch.

द्विर्वन्धु (द्वि + बन्धु) m. N. pr. eines Mannes RV. 10, 61, 17.

द्विर्वर्त्मन् und द्विर्वर्त्स् s. u. वर्त्स्.

द्विवाहुक (द्वि + बाहु) m. der Zweiarmlige, N. pr. eines Wesens im Gefolge von Çiva Hāriv. 14851.

द्विभागधन s. u. भाग.

द्विभाव (द्वि + भाव), davon द्विभाव्य gaṇa ब्राह्मणादि zu P. 5, 1, 124.

द्विभूर्म (द्वि + भूमि) adj. zweistöckig P. 5, 4, 73, Vārtt., Sch. प्रासादः Vop. 6, 85.

द्विमातर s. u. मातर; द्विमातृज adj. von zwei Müttern geboren, zwei Mütter habend H. 546. — Vgl. द्वैमातृ.

द्विमात्र (द्वि + मात्रा) adj. zwei Zeilängen enthaltend, von einem langen Vocal AV. Prāt. 1, 61. Taitt. Prāt. 2, 10. द्विमात्रिक dass. Çikṣu in Ind. St. 4, 119, N.

द्विमार्गी (द्वि + मार्ग) f. ein Ort wo zwei Wege zusammenkommen, Kreuzweg Verz. d. Oxf. H. 156, a, 27.

द्विमाष्य adj. zwei (द्वि) Māsha werth u. s. w. P. 5, 1, 34.